

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland
Spaarne 17
2011 CD HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

TCG/VG

Tel. nummer: 0800 99 867 34

[Servicepunt @noord-holland.nl](mailto:Servicepunt@noord-holland.nl)

1 | 36

Betreft: Flora- en faunawet besluit 49 (2015); Ontheffing ex artikel 68, beheer binnen leefgebied damhert.

Geacht bestuur,

Op 6 november 2015 hebben wij een aanvraag ex artikel 68 van de Flora- en faunawet (hierna: Ffwet) van u ontvangen welke bij ons geregistreerd staat onder kenmerk 717840/718098. In deze aanvraag verzoekt u om ontheffing van een aantal verboden van de Ffwet om maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade veroorzaakt door damherten uit te kunnen voeren. Deze maatregelen staan opgenomen in het Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied (hierna: FBP Damhert), dat in september 2015 door u is ingediend en door ons en de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland is goedgekeurd. U vraagt de ontheffing aan om het uitvoeren van het in uw FBP Damhert voorgestelde beheer van damherten die zich binnen het leefgebied bevinden, voor zover dit gelegen is binnen de provincie Noord-Holland, mogelijk te maken.

In uw FBP Damhert is een leefgebied voor het damhert aangewezen. Binnen dit leefgebied zou, ter voorkoming en bestrijding van schade aan de flora en overige fauna in het gebied een stand van ongeveer 1000 damherten moeten worden nagestreefd, verdeeld over 2 deelgebieden. Dit is vooral van belang voor de bescherming van flora en fauna in het gebied, maar is daarnaast ook belangrijk voor de verkeersveiligheid in het plangebied. Om de in uw FBP damhert genoemde streefstand binnen het leefgebied te kunnen bereiken vraagt u, op grond van artikel 68, lid 1, sub a, c, d, en e van de Ffwet, juncto artikel 4, aanhef, sub c en e, van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (hierna: BBSD) ontheffing van:

Verzenddatum

- 9 FEB. 2016

Kenmerk

717840/758237

Uw kenmerk

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

- het verbod op het doden of met het oog daarop opsporen van dieren behorende tot een beschermde inheemse diersoort (Artikel 9 van de Flora- en faunawet);
- het verbod op het opzettelijk verontrusten van dieren behorende tot een beschermde inheemse diersoort (Artikel 10 van de Flora- en faunawet);
- het verbod op het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang (Artikel 7, lid 9, sub a van het BBSD);
- het verbod op het gebruik van geluidsdempers (Artikel 72 lid 5 juncto artikel 7 lid 6 van het BBSD).

Uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Wij behandelen uw aanvraag conform de bepalingen van de artikelen 3:10 tot en met 3:18 van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent onder meer dat het ontwerp van ons te nemen besluit ter inzage heeft gelegen en dat tegen dit besluit tot vergunningverlening direct bij de bestuursrechter in beroep gekomen kan worden.

Vanaf 17 november hebben wij gedurende zes weken het ontwerpbesluit ter inzage gelegd. Hierop zijn 12 zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen zijn beantwoord in de Nota van beantwoording. De zienswijzen hebben aanleiding gegeven tot een aantal tekstuele wijzigingen.

Wettelijk kader

Artikel 68

Op grond van artikel 68 van de Ffwet kunnen Gedeputeerde Staten (hierna: GS), wanneer er een in de wet genoemd belang in het geding is, onder bepaalde voorwaarden voor wat betreft beschermde inheemse diersoorten ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9 tot en met 15, 15a, 15b, tweede lid in samenhang met het eerste lid, 16, 17, 18, 53, eerste lid, onderdelen c en d, 72, vijfde lid, en 74.

De wet stelt hierbij als voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van

deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, dat er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding en dat het Faunafonds is gehoord.

De in artikel 68 van de Ffwet genoemde belangen zijn:

- a) in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- b) in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- c) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- d) ter voorkoming van schade aan flora en fauna;
- e) met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen belangen.

De hierboven, in sub e genoemde, aan te wijzen belangen zijn vastgelegd in artikel 4, aanhef, sub a t /m f van het BBSD:

"Als andere belangen als bedoeld in artikel 68, eerste lid, onderdelen c en e, van de wet, zijn aangewezen:

(.....)

- c) de voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren behorende tot de diersoorten edelhert, ree, damhert of wild zwijn;

(....)

- e) het reguleren van de populatieomvang van dieren, behorende tot de diersoorten edelhert, ree, damhert of wild zwijn, met dien verstande dat vanwege dit belang slechts ontheffing kan worden verleend indien de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied of de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

(....)"

Rijks- en provinciaal beleid

Rijksbeleid

In de beantwoording van Kamervragen over dit onderwerp (TK, 2008-2007, Aanhangsel 3489) wordt gesteld dat het aan de provincie is om te bezien welke methode van beheer het beste past:

"Het is aan de provincie en betrokken partijen om te bezien welke vorm van (populatie)beheer het beste past voor de AWD en aangrenzende natuurterreinen."

Op vragen welke 10 september 2009 aan de voormalig minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (thans EZ) over schade en overlast veroorzaakt door damherten rond de Amsterdamse Waterleiding Duinen (hierna: AWD) zijn gesteld (TK, 2009-2010, 357) luidde wederom het antwoord:

"Zoals ik al eerder heb aangegeven, is de provincie Noord-Holland verantwoordelijk voor het faunabeheer en de uitvoering daarvan, zoals vastgelegd in het faunabeheerplan. Ik ga ervan uit dat de provincie de in het faunabeheerplan geformuleerde doelen realiseert."

3 en 4

Afschot van damherten nabij wegen en risicopercelen kan door een geoefende jager op een veilige manier worden uitgevoerd. Het beperken van schade en overlast kan naar mijn oordeel bevorderd worden door het aanbrengen van een damhertkerend raster op strategisch verantwoorde plaatsen. Ik onderschrijf verder de conclusie van het Faunafonds dat populatiebeheer binnen de AWD noodzakelijk is om migratie te verminderen."

5 en 6

Er is geen rijksbesluit over beheer van damhertenpopulaties. De provincie is verantwoordelijk voor het faunabeheer. Het Faunafonds vergoedt alleen bedrijfsmatige schade aan landbouwgewassen, maar het staat degenen die andere schade hebben geleden vrij de provincie en de gemeente Amsterdam daarvoor aansprakelijk te stellen."

Provinciaal beleid

Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland (2007)

Deze Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland (hierna: beleidsnota) beschrijft ons beleid bij gebruikmaking van de aan ons toegekende bevoegdheden in het kader van de Ffwet. In de momenteel vigerende beleidsnota is het beleid met betrekking tot het belang waarvoor u uw huidige aanvraag heeft ingediend (artikel 4, aanhef, sub e; het reguleren populatieomvang damherten) wel genoemd maar niet specifiek uitgewerkt. De beleidsnota schetst, voor dit belang, dan ook geen provinciaal beleidskader.

Aangezien een ontheffing op dit belang slechts kan worden verleend indien "*de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied*" is van belang te bepalen of er sprake is van schade. Hierbij worden de belangen zoals genoemd in artikel 68 van de Ffwet door ons als leidraad gebruikt.

De beleidsnota beschrijft wanneer wij achten dat er sprake is van het schaden van een in de Ffwet genoemd belang. In paragraaf 8.1 is over schade aan het belang volksgezondheid en openbare veiligheid onder andere het volgende aangegeven:

"8.1. Wanneer wordt dit belang geschaad?"

Dit belang wordt geschaad als onveilige situaties voor grote groepen mensen ontstaan. Voorbeelden zijn:

- *besmetting met ziekteverwekkers, bijvoorbeeld door de vos (hondsdoelheid, vossenlintworm), vogels (colibacteriën, botulisme) of ratten (virussen of bacteriën, zoals ziekte van Weil);*
- *ondergraving van primaire waterkeringen of weglichamen van openbare wegen door konijnen, muskusratten, beverratten of vossen;*
- *aanrijdingen waarbij reeën en damherten betrokken zijn.*

"8.1.2 Andere bevredigende oplossingen

GS zijn van mening dat voorbeelden van andere bevredigende oplossingen zijn:

- *het verharderen van weg- of dijklichamen;*
- *het plaatsen van rasters;*
- *het opzettelijk verstoren met visuele en/of akoestische middelen."*

Paragraaf 8.3 beschrijft ons beleid ten aanzien van schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren:

"8.3.1 Wanneer wordt dit belang geschaad

Dit belang wordt geschaad als er sprake is van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren. Voor 'belangrijke schade' hanteren GS een schade van minimaal € 250 per geval. Dit is conform de norm die het Faunafonds hanteert."

(.....)

8.3.5 Ontheffingsbeleid

In de regel worden ontheffingen slechts verleend aan een Faunabeheereenheid op grond van een goedgekeurd faunabeheerplan. GS eisen zonder meer een faunabeheerplan voor de bestrijding van schade door wildsoorten (wilde eend, fazant, haas, konijn en houtduif), damhert, gans en smient, knobbelzwaan, meerkoet, ree en vos.

Ontheffingen van het verbod tot doden

Voor das, kleine en wilde zwaan, winterganzen (met uitzondering van grauwe gans en kolgans), roofvogels, uilen, rode lijst soorten (met uitzondering van damhert) en kolonies van roeken, aalscholvers of blauwe reigers verlenen GS geen ontheffing."

Daarnaast is in paragraaf 8.4 over het belang voorkomen van schade aan flora en fauna onder andere het volgende aangegeven:

“8.4.1 Wanneer wordt dit belang geschaad?

Schade kan vooral optreden in de vorm van predatie, voedselstress of eutrofiëring.

Voedselstress

Schade aan flora en fauna kan ook optreden als gevolg van voedselstress in populaties van (grote) hoefdieren, zoals reeën en damherten. Deze dieren leven vaak in gebieden met een beperkte omvang en met beperkte migratiemogelijkheden. Bovendien hebben zij hier geen natuurlijke vijanden. De populatie kan daardoor zodanig in omvang toenemen, dat de draagkracht van het leefgebied wordt overschreden. Ingrijpen door afschot kan dan wenselijk zijn. Reeën komen in Noord-Holland in drie gebieden voor: in het Robbenoordbos, in Gooi en Vechtstreek en in de duinen van Zuid-Kennemerland. In dat laatste gebied komen tevens damherten voor. De verwachting is dat zonder ingrijpen de ree zal verdwijnen.

(...)

In het algemeen geldt dat het belang geschaad wordt als door deze vorm van aantasting het door GS onderschreven natuurdoel voor dat gebied niet kan worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld omdat een soort of vegetatietype geheel uit het terrein dreigt te verdwijnen en in de directe omgeving geen vergelijkbare groeiplaatsen met deze soort of vegetatie voorkomen.

“8.4.2 Andere bevredigende oplossingen

Voorbeelden van andere bevredigende oplossingen zijn:

- het plaatsen van rasters ter voorkoming van predatie door vossen;*
- het minder aantrekkelijk maken van het landschap voor de predator, bijvoorbeeld door het kappen van bomen rond weidevogelgebieden ter voorkoming van predatie/verstoring door kraaien;*
- het vergroten van de migratiemogelijkheden voor reeën en damherten;*
- weren of opzettelijk verstoren (ontheffingplichtig!) met verschillende visuele en/of akoestische middelen.*

Voordat GS ontheffing kunnen verlenen moeten dergelijke maatregelen door de aanvrager verplicht onderzocht zijn als alternatief. Dit type maatregelen is echter lang niet overal effectief en wenselijk. GS beschouwen ze daarom niet bij voorbaat als andere bevredigende oplossing. In het faunabeheerplan moet zijn aangegeven welke maatregelen worden genomen en waarom andere maatregelen in de onderhavige situatie niet toepasbaar zijn."

Faunabeheerplan

Bij brief van 30 oktober 2015 heeft het Faunafonds een positief advies uitgebracht op uw FBP Damhert. Het door u ingediende FBP Damhert voldoet aan de in onze beleidsnota gestelde eisen en is dan ook op 17 november 2015 door ons goedgekeurd (geldig tot en met 17 november 2020). Het plan beschrijft de problematiek met damherten in het plangebied en hierin worden verschillende maatregelen beschreven welke wel en niet een bijdrage kunnen leveren aan het verhelpen van deze problematiek, en welke maatregelen er reeds genomen zijn. Uw FBP Damhert beschrijft vervolgens het beheer van damherten doormiddel van afschot, hetgeen één van de voorgestelde maatregelen is die nodig is om de huidige problemen met de damhertpopulatie te beteugelen.

Dit FBP Damhert dient onder andere als onderbouwing voor de voorliggende ontheffingsaanvraag om damherten, binnen het (in uw FBP Damhert) aangegeven leefgebied, opzettelijk te mogen verontrusten, te doden en met het oog daarop op te sporen.

Aanvraag

De door u aangevraagde ontheffing maakt onderdeel uit van een pakket aan maatregelen met betrekking tot damherten. Dit pakket aan maatregelen wordt nodig geacht ter voorkoming en bestrijding van schade veroorzaakt door damherten aan flora en fauna in het Natura 2000 gebied Kennemerland-Zuid, in het belang van de verkeersveiligheid, ter voorkoming en bestrijding van schade aan (landbouw)gewassen rondom het duingebied in Zuid-Kennemerland, ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke en gebrekkige dieren, en voor het reguleren van de populatieomvang van het damhert

in de duinen van Zuid-Kennemerland. De combinatie van maatregelen in het pakket moet zorgen voor een effectieve aanpak.

De onderhavige aanvraag ziet op één deel van het pakket: het reguleren van de populatieomvang van het damhert binnen het, in uw FBP Damhert beschreven, leefgebied. Deze ontheffing wordt nodig geacht in het belang ter voorkoming en bestrijding van schade aan flora en fauna binnen het leefgebied, belangrijke schade aan landbouw gewassen en in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid (de verkeersveiligheid) buiten het leefgebied.

Dit wilt u bereiken middels het doden van damherten binnen het leefgebied met gebruik van het geweer en hond (niet zijnde lange honden), en geluiddempers, tot een stand van 1000 damherten, onderverdeeld in 800 damherten in deelgebied AWD en 200 damherten in het NPZK, bereikt is.

Overwegingen

Voordat tot het verlenen van een ontheffing, als bedoeld in de Flora- en faunawet, mag worden overgegaan moet er aan diverse voorwaarden zijn voldaan. Hieronder beschrijven we onze verschillende, voor deze aanvraag van belang zijnde, afwegingen en conclusies.

Schade aan wettelijke belangen

Schade aan flora en fauna

Uw FBP Damhert vermeldt dat er in de afgelopen planperiode onderzoek is gedaan naar de effecten van damherten op flora en fauna en de (beschermde) natuurwaarden in het plangebied. Dit onderzoek is uitgevoerd door diverse onafhankelijke landelijke kennisinstellingen. Daarnaast zijn er onderzoeken en inventarisaties uitgevoerd door de Unie van Bosgroepen, de KNNV, het OBN-deskundigenteam Duin- en Kustlandschap, en door Waternet zelf. Naast de uitgevoerde onderzoeken en inventarisaties vergelijkt uw FBP Damhert de uitgevoerde onderzoeken en inventarisaties ook met buitenlandse studies over vergelijkbare situaties.

De resultaten van het gedane onderzoek laten volgens uw FBP Damhert een duidelijk verschil zien tussen de situatie in deelgebied AWD (met 3031 getelde dieren in 2015) en deelgebied NPZK (met 734 getelde dieren in 2015). Beide gebieden maken deel uit van het in uw FBP Damhert beschreven leefgebied van damherten en zijn in oppervlakte en terrein vergelijkbaar. De schade in de AWD, waar een veel groter aantal damherten leeft, is veel duidelijker en ernstiger dan in het NPZK.

In uw FBP Damhert staat dat extensieve begrazing een gunstig effect heeft op het duinecosysteem. Grote grazers dragen bij aan het tegengaan van verruiging en vergassing en voorkomen daarmee dat gebieden dichtgroeien. Ook damherten dragen daar aan bij. Een optimale graasdruk zorgt voor maximale biodiversiteit; zowel te veel als te weinig begrazing leidt tot verlies van soorten. Het probleem is verder met wilde dieren zoals de damherten dat de begrazingsdruk niet af te stemmen is met de wensen voor het gebied, zoals dat wel gedaan kan worden bij de inzet van gedomesticeerde grote grazers. Volgens uw FBP Damhert is er op dit moment in de AWD sprake van te veel begrazing door damherten. Naast zeldzamere soorten nemen ook algemene soorten (rap) af volgens uw FBP. De populatiegroei stopt pas als er onvoldoende eetbare planten over zijn. Er ontstaat dan een evenwicht tussen het voedselaanbod en het aantal dieren, maar het habitat heeft dan al een grote ongewenste verandering ondergaan.

Schade aan flora

In uw FBP Damhert wordt duidelijk omschreven dat er verschillende negatieve ontwikkelingen waarneembaar zijn aan de vegetatie en dat dit valt toe te schrijven aan het te hoge aantal damherten. Zo wijst het plan onder andere op een onderzoek uitgevoerd door Floron. Dit onderzoek laat in de periode 2012 - 2014 een significante afname zien van 10% van de in het gebied voorkomende plantensoorten in de AWD.

Tegelijkertijd neemt Floron ook in het NPZK een afname van soorten waar, maar dit zijn andere soorten, namelijk ruderaal plantensoorten. De afname van deze ruderaal plantensoorten wijdt Floron aan het natuurbeheer of successie, en wordt niet gezien als een negatieve trend voor het natuurgebied. De plantensoorten die verdwijnen in de AWD zijn echter typische soorten voor het duingebied en dus wel een

negatieve trend voor het natuurgebied. Floron wijdt deze afname aan de hoge graasdruk van de damherten.

Uit weer andere gegevens in uw FBP Damhert blijkt dat de hogere bloemplanten in de AWD hard achteruit zijn gegaan. Zo blijkt uit deze gegevens onder andere dat bijvoorbeeld 66% van de in 2000 algemeen voorkomende soorten in deze categorie in de periode 2013-2014 (veel) zeldzamer zijn geworden. De sterke afname van zoveel algemene plantensoorten, naast de afname van zeldzame soorten wordt zorgwekkend genoemd in het FBP, omdat deze soorten dienen als belangrijke voedselbron voor allerlei diersoorten. In het FBP Damhert wordt dan ook de verwachting uitgesproken dat bij de huidige, nog toenemende graasdruk de flora verder zal verarmen, dat herstel langdurig zal uitblijven en dat het negatieve effect zal doorwerken in de hele voedselketen.

Het FBP Damhert beschrijft verder de waargenomen schade aan struwelen in de duinen. Met name de soort kardinaalsmuts is hard achteruit gegaan. De kardinaalsmuts is aantrekkelijk voedsel voor damherten die niet alleen het blad hiervan eten, maar ook de bast graag consumeren.

Een andere vorm van schade aan flora die wordt onderbouwd in het FBP damhert is de schade die is ontstaan aan de duinbossen in het deelgebied AWD. Dit blijkt onder andere uit een onderzoek van de Bosgroep Midden-Nederland. Uit de inventarisatie van de opbouw van deze bossen blijkt duidelijk dat de jongste fase ontbreekt: door de hoge graasdruk verjongt het bos niet meer. Onderzoek van het Boschap in 2013 toont een negatief effect aan tussen de dichtheid van damherten en de (ontwikkeling en regeneratie van de) ondergroei van kruiden en struiken van de duinbossen. Daarbij gaat het onder andere om zeldzame typische Natura 2000-soorten in binnenduinrandbossen (bijvoorbeeld wilde hyacint en voorjaarshelmkruid).

Schade aan Natura2000-soorten

Vanuit de Europese Habitatrichtlijn zijn de duinbossen (habitattype H2180) in het plangebied beschermd en is er de verplichting ze

duurzaam te behouden. Overbegrazing van duinbossen leidt tot veranderingen in de structuur van bossen en struwelen. Bossen krijgen een holle structuur, met alleen hoog opgaande boomsoorten, zonder ondergroei van een kruid- en struiklaag en zonder de karakteristieke fauna die daarvan afhankelijk is. Er ontstaat een graaslijn door het aanvreten van de ondergroei. Hierdoor verandert het microklimaat dat juist voor echte bosplanten en dieren van groot belang is. De hoge vraatlijn zorgt er ook voor dat een kleinere soort als het ree niet meer bij het voor hen zo belangrijke voedsel (knoppen en bladeren) kan komen. Door het schillen van de bast in de winter zal ook een deel van de volwassen bomen sterven. Doordat verjonging van de meeste boomsoorten achterwege blijft, komt het duurzaam voortbestaan van dit habitatype in de toekomst in gevaar.

Schade aan fauna

Volgens de gegevens in uw FBP Damhert was er in de AWD ten tijde van de eerste waarnemingen van damherten in het gebied een grote populatie reeën aanwezig. In de grafiek (figuur 15, bladzijde 31 van het FBP) is zichtbaar dat de reeënpopulatie afnam terwijl de damhertenpopulatie exponentieel toenam. Van de reeënstand in het gebied AWD is op dit moment weinig tot niets meer over. Uw FBP Damhert vermeldt dat er door de Zoogdiervereniging een correlatief verband gelegd wordt tussen het vrijwel geheel verdwijnen van het ree en de toename van damherten. De begrazing van het damhert is anders dan die van het ree. Door intensieve begrazing van het damhert verandert de vegetatie, waardoor er minder geschikt biotoop voor de reeën overblijft. Niet alleen door het andere voedselaanbod (minder hoogwaardige plantendelen beschikbaar), maar ook doordat de veranderde vegetatie niet meer voldoende geschikt is als dekking. Hierdoor wordt het gebied ongeschikt als leefgebied voor het ree.

In het deelgebied NPZK bleef de reeënstand volgens de gegevens in uw FBP Damhert stabiel en nam zelfs nog toe, in een periode dat de reeënstand in het andere deelgebied (de AWD) al sterk afnam. Zelfs na het beëindigen van het afschot van damherten in het NPZK in 2009 nam de reeënpopulatie nog tot 2012 toe. Daarna lijkt ook hier het aantal

reeën af te nemen, tegenover een positieve trend in de omvang van de damhertenpopulatie.

Naast de negatieve invloed van een te hoge damhertenstand op de stand van het ree, vermeldt uw FBP Damhert nog diverse andere soorten fauna die te lijden hebben van de hoge begrazingsdruk van de populatie damherten. Het FBP noemt bijvoorbeeld de waterspitsmuis, vogels (vooral bosvogels, zoals diverse soorten zangvogels en houtsnip), dag- en nachtvlinders, bijen en hommels, en andere soorten insecten.

Zo heeft onderzoek van de Zoogdiervereniging uitgewezen dat in de AWD de waterspitsmuis niet meer voorkomt op door damherten sterk begraasde oevers, maar alleen nog op voor damherten slechter toegankelijke terreindelen. Uit onderzoek van de Vlinderstichting blijkt dat bij de dagvlinders de aantalsontwikkeling in de AWD significant slechter is dan in het naburige NPZK. Van de 23 onderzochte soorten gold dit voor 9 soorten, terwijl er maar 3 een relatieve toename vertoonden. Uit gegevens in uw FBP blijkt bijvoorbeeld dat door de hoge graasdruk van damherten de gewone braam (een belangrijke bron van nectar voor bepaalde vlindersoorten waaronder de keizersmantel) sterk is teruggedrongen uit de zoom-vegetaties en slechts nog hier en daar, met name in de beschutting van doornstruiken, tot bloei komt. De afwezigheid van nectarrijke ruigtes (bijvoorbeeld koninginnenkruid) en de slechte conditie van de meeste bramen maken een soort als de keizersmantel erg afhankelijk van het jaarlijks in sterk wisselende aantallen bloeiende duinkruiskruid. Andere belangrijke nectarplanten zoals slangenkruid, gewone ossentong en distels komen onder de huidige begrazingsdruk van damherten nauwelijks tot bloei. Damherten hebben dus een grote invloed op het huidige nectaraanbod voor de keizersmantel.

Uit de gegevens in uw FBP Damhert blijkt dat er sprake is van een belangrijke achteruitgang van verschillende dagvlindersoorten in het leefgebied. In de AWD (hoge graasdruk) is deze achteruitgang veel significanter dan in het NPZK (lagere graasdruk). Een landelijk algemene

soort als oranjetipje bijvoorbeeld is in het NPZK nagenoeg stabiel, maar is vrijwel uit de AWD verdwenen (figuur 16, bladzijde 33). dagpauwoog, gehakkelde aurelia en landkaartje nemen af in de AWD, terwijl ze toenemen in het NPZK (figuur 17, bladzijde 34)). De achteruitgang van diverse soorten vlinders in de AWD wordt volgens uw FBP verklaard door de hoge graasdruk van damherten.

Uit de gegevens in het FBP damhert blijken er voor nachtvlinders, bijen, hommels, zweefvliegen, en insecten in het algemeen soortgelijke trends waarneembaar. Een verminderd insectenleven leidt er vervolgens weer toe dat ook insecteneters (met name vogels) minder foerageergelegenheid hebben en daardoor minder in het gebied voorkomen. Daarnaast worden er in het FBP Damhert zorgen geuit omtrent de houtsnip (typische soort voor Duinbossen). Deze soort heeft bossen met een mozaïek van een kruid- en struiklaag nodig, terwijl de verticale structuur in de duinbossen juist sterk onder druk staat vanwege de overbegrazing door damherten. Voor al deze soorten geldt dat de populaties in deelgebied AWD met een hoge damhertenstand veel harder achteruitgaan dan in het deelgebied NPZK, waar het aantal damherten momenteel nog een stuk lager ligt (maar wel hard toeneemt). Uit deze gegevens blijkt dus een duidelijke relatie tussen een (te) hoge stand van het damhert en de achteruitgang van allerlei andere soorten fauna.

Schade aan het verkeer en de verkeersveiligheid

Uw FBP Damhert vermeldt dat vanaf 1999 het aantal aanrijdingen met damherten in het plangebied is toegenomen van één geregistreerde aanrijding in 1999, tot 37 geregistreerde aanrijdingen in 2009. Vervolgens vermeldt uw FBP Damhert dat er 58 aanrijdingen waren binnen het plangebied in 2010 (waarvan 51 in Noord-Holland), 51 aanrijdingen in 2011 (waarvan 48 in Noord-Holland), 48 aanrijdingen in 2012 (waarvan 33 in Noord-Holland), 24 aanrijdingen in 2013 (waarvan 17 in Noord-Holland), en 61 aanrijdingen in 2014 (waarvan 52 in Noord-Holland). Voor 2015 gaan de gegevens in uw FBP Damhert tot 1 juli. Er zijn op dat moment 30 aanrijdingen geweest, waarvan 29 in Noord-Holland.

Figuur 9, op bladzijde 23 van uw FBP Damhert laat duidelijk zien dat de aanrijdingen met damherten in het plangebied in de loop van de jaren op andere locaties dan voorheen plaats vinden. Het aantal botsingen tussen verkeer en damherten rondom deelgebied AWD is inmiddels sterk teruggedrongen. Alleen op de plaatsen waar de AWD niet is afgerasterd (zoals bij het strand in Zandvoort) komen damherten nog met regelmaat het gebied uit en vonden als gevolg hiervan nog aanrijdingen plaats. In en rondom deelgebied NPZK is het aantal aanrijdingen daarentegen de afgelopen jaren steeds verder toegenomen. Doordat damhertkerende rasters niet overal mogelijk zijn en de populatie damherten nu ook in deelgebied NPZK flink toeneemt is te verwachten dat het aantal aanrijdingen in dit deel van het plangebied nog flink zal toenemen indien er niet ingegrepen wordt in de omvang van de populatie damherten.

In uw FBP Damhert beschrijft u de impact die een aanrijding met een damhert kan hebben. Wij achten het voldoende aangetoond dat er, met name in deelgebied NPZK, schade is aan het belang verkeersveiligheid (openbare veiligheid en volksgezondheid).

Schade aan de landbouw

Uw FBP Damhert vermeldt dat de landbouwschade vooral schade aan bloemen, bloembollen en bloemzaad betreft. De schadegegevens die bekend zijn geven geen volledig beeld van de situatie, omdat om een aantal redenen lang niet alle schade getaxeerd wordt. De beschikbare gegevens geven echter wel een indicatie. En er is dan ook in ieder geval tot en met 2012 een oplopende trend waar te nemen. Uw FBP Damhert vermeldt dat de getaxeerde landbouwschade veroorzaakt door het damhert in het plangebied is opgelopen van € 6.832,- in 2004 tot € 41.722,- in 2009. In 2004 ging het om één melding, in 2009 waren er inmiddels al veertien meldingen. Uw FBP Damhert vermeldt vervolgens dat in de periode 2010 tot 1 juli 2015 de getaxeerde schade sterk fluctueert, met een flinke uitschieter in 2012 naar ruim € 130.000,-. Bijna alle schade is aangericht in Noord-Holland rond de AWD. Na 2012 is de getaxeerde schade sterk afgenomen en zelfs (bijna) nihil in 2014 en in de eerste helft van 2015. Dit hangt volgens uw FBP Damhert

samen met de genomen maatregelen, namelijk het afrasteren van een deel van het leefgebied en afschot van damherten die zich buiten dit leefgebied bevinden vanaf 2013.

Landbouw komt in het plangebied voornamelijk voor rondom de AWD. Hier is niet of nauwelijks meer sprake van schade aan landbouw vanwege de hierboven beschreven maatregelen. Indien deze maatregelen (waaronder afschot van damherten die zich buiten het leefgebied bevinden) worden voortgezet is volgens ons voldoende mogelijk om de schade aan landbouwgewassen tegen te gaan. Uw FBP Damhert geeft geen onderbouwing waarom de populatie damherten vanwege dit belang ook binnen het leefgebied beheerd moet worden. Rond het NPZK komt slechts kleinschalige landbouw voor. Wij achten het voldoende aangetoond dat er belangrijke schade is aangericht aan gewassen, en dat het nodig is de damherten die zich buiten het leefgebied bevinden te beheren. De onderhavige aanvraag ziet echter op het beheer van de damhertpopulatie binnen het leefgebied. Wij achten het onvoldoende aangetoond dat deze maatregel, naast de maatregelen die al genomen zijn/worden noodzakelijk is om schade aan landbouwgewassen te voorkomen.

Voorkomen van onnodig lijden

Zowel in Noord-Holland als Zuid-Holland zijn er in de afgelopen jaren mogelijkheden geweest voor het uit het lijden verlossen van zieke of gewonde damherten in het gehele plangebied. Momenteel is in Noord-Holland besluit 39 (2014) geldig, dit betreft een aanwijzing om onder andere damherten te doden ter voorkoming van onnodig lijden in het kader van de zorgplicht en in het belang van de openbare veiligheid (verkeersveiligheid).

Conclusie schade aan wettelijke belangen

Wij concluderen naar aanleiding van bovenstaande gegevens en de overige uitgebreide gegevens in uw FBP Damhert dat voldoende is aangetoond dat er hier sprake is van schade veroorzaakt door damherten. De voornaamste schade is zichtbaar op het gebied van de flora en fauna. Met name voor het deelgebied NPZK geldt dat de veiligheid van het verkeer ook in het geding is door de damherten die

buiten het leefgebied treden. Hiermee is aangetoond dat er sprake is van (dreigende) schade aan flora en fauna, en de volksgezondheid en openbare veiligheid zoals opgenomen onder artikel 68, lid 1, sub a en d. Hierdoor is tevens voldaan aan de voorwaarde, gesteld in artikel 4, aanhef, sub e, van het BBSD, dat een ontheffing voor het reguleren van de populatieomvang van damherten slechts mag worden verleend indien de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied. Wij beoordelen uw aanvraag op grond van artikel 68, lid 1, sub a, d en e Ffwet juncto artikel 4, aanhef sub e van het BBSD dan ook positief.

Geen andere bevredigende oplossing

In uw FBP Damhert geeft u een uitgebreid overzicht van maatregelen die al genomen zijn, extra nog te nemen maatregelen, en maatregelen die niet haalbaar en/of niet wenselijk zijn. U beschrijft voor de al genomen maatregelen wat de effectiviteit hiervan is geweest. Voor een aantal van deze maatregelen geeft uw FBP Damhert aan dat het wenselijk is dat deze ook in de planperiode van uw FBP Damhert zullen worden gecontinueerd. U beschrijft ook per niet haalbare en/of wenselijke maatregel waarom deze maatregel niet haalbaar of wenselijk is. Tenslotte geeft u een beschrijving van de maatregelen die volgens u nog genomen moeten worden bovenop de al genomen maatregelen.

U geeft in het FBP Damhert eerst een overzicht van de uitgevoerde maatregelen in de periode tot en met 2009. Dit zijn diverse maatregelen, genomen door verschillende instanties, zoals bijvoorbeeld het verlagen van de snelheid op verschillende wegen, het plaatsen van wildspiegels en waarschuwborden, en het plaatsen van verschillende hekwerken en wildroosters. U verwijst voor een uitgebreidere beschrijving van de genomen maatregelen en de effectiviteit hiervan naar het voorgaande FBP Damhert.

Voorts geeft u een overzicht van de uitgevoerde maatregelen in de periode 2010 tot en met 2015. De maatregelen zijn onder te verdelen in:

- het plaatsen van wildroosters en damhertkerende rasters om het leefgebied;

- natuurbeheer- en inrichtingsmaatregelen;
- zieke en gewonde damherten uit hun lijden verlossen;
- beheer en schadebestrijding doormiddel van afschot;
- onderzoek naar vangen en verplaatsen.

Het plaatsen van wildroosters en damhertkerende rasters om het leefgebied

Hoewel er op verscheidene plaatsen al sinds geruime tijd damhertkerende rasters staan rondom een deel van het leefgebied, en ook in de afgelopen jaren verder gewerkt is aan het verder afsluiten van het gebied, is en wordt dit damhertkerende raster, om verschillende in uw FBP beschreven redenen, niet volledig sluitend. De AWD is bijna volledig omrasterd. Dit gebied wordt niet doorsneden door infrastructuur en andere menselijke structuren. Nabij de zeereep is afrasteren echter niet toegestaan door het waterschap. Het NPZK bestaat uit diverse fragmenten, doorsneden met wegen, een spoorlijn, en bewoond gebied. Het gebied wordt beheerd door verschillende terreinbeherende organisaties en ligt in verschillende gemeenten. Er is veel meer hekwerk nodig dan in het geval van de AWD, en deze hekken zouden het gebied voor zowel de mens als de natuur verder versnipperen. Het is daardoor onmogelijk om dit gebied af te rasteren. Hierdoor zullen de damherten de mogelijkheid blijven hebben om zich in de omgeving buiten dit leefgebied te begeven. De rasters die er staan hebben plaatselijk wel degelijk een positief effect op de verkeersveiligheid en de landbouwschade, maar zullen nooit kunnen voorkomen dat er nergens in het plangebied meer damherten uit het voor hen bestemde leefgebied zullen treden. Bovendien voorkomen wildroosters en damhertkerende rasters niet de schade aan flora en fauna binnen het leefgebied. In tegendeel, door het plaatsen van de wildroosters en damhertkerende rasters kunnen de damherten in tijden van schaarste geen voedsel meer gaan zoeken buiten het leefgebied (op de landbouwgronden bijvoorbeeld) zoals een deel van de herten in het verleden gewend was te doen. De damherten zijn daardoor genoodzaakt om het hele jaar voedsel te vinden binnen het leefgebied, waardoor de ecologische druk op het gebied door het plaatsen van wildroosters en damhertkerende rasters alleen maar toeneemt.

Natuurbeheer- en inrichtingsmaatregelen

Het gebied in de regio Zuid-Kennemerland dat is aangewezen als leefgebied voor de damherten wordt doorsneden door twee drukke wegen en een treinspoor, waardoor het gebied versnipperd is. Om de versnippering op te heffen en het leefgebied van het damhert en talloze andere soorten één geheel te maken is er een natuurbrug gerealiseerd (over de Zandvoortselaan) en zijn er twee natuurbruggen gepland (over de Zeeweg, en over het treinspoor Haarlem – Zandvoort). Dankzij de aanleg van deze verbindingen zullen het Nationaal park Zuid-Kennemerland en de AWD (ecologisch gezien) één geheel gaan vormen. De damhertpopulatie zal op die manier veel meer bewegingsvrijheid krijgen, zonder dat de dieren daarbij het leefgebied hoeven te verlaten.

Begin 2013 is de natuurbrug Zandpoort (gelegen over de Zandvoortselaan) als eerste gereed gekomen. Het doel van de natuurbrug is om deelgebied A (AWD) en deelgebied B (NPZK) met elkaar te verbinden (zowel ecologisch als recreatief). Het ecoduct kan echter nog niet optimaal functioneren doordat migratie van grote zoogdieren, waaronder damherten, over de brug nu nog niet mogelijk is. Omdat de omvang van de populatie damherten in en rond de AWD tot (ecologische) schade en overlast heeft geleid, is in 2013 besloten tot plaatsing van een tijdelijke barrière, om migratie van damherten en de daarmee samenhangende schade aan flora en fauna naar NPZK te voorkomen. Zodra er sprake is van één afgestemd beheer in beide gebieden en een vermindering in omvang van de populatie is gerealiseerd, zal het raster worden verwijderd.

Een andere maatregel die in 2015 is uitgevoerd in het deelgebied AWD is het aanleggen van tijdelijke rasters rondom enkele braam- en ligusterstruwelen, om deze te beschermen tegen vraat van damherten.

Beheer en schadebestrijding middels afschot

Zoals in uw FBE Damhert beschreven was een onderdeel van het voorgenomen beheer in 2010-2015 het handhaven van een minimale stand buiten het leefgebied (in het gehele plangebied). Een van de maatregelen daartoe was afschot buiten het leefgebied. In Noord-Holland is vanaf 2013 het afschot buiten het leefgebied uitgevoerd.

Vangen en verplaatsen damherten

Eén van de mogelijke maatregelen die al in het voorgaande faunabeheerplan stond, is het wegvangen van een deel van de populatie en deze elders herplaatsen. In 2013 heeft Waternet aan Rewilding Europe gevraagd de kansen voor verplaatsing van damherten uit de AWD naar andere natuurgebieden in kaart te brengen en daarbij de relevante dierenwelzijnsaspecten te benoemen. Deze maatregel zou wellicht een alternatief kunnen zijn voor een deel van het afschot. Uw FBP Damhert vermeldt dat er in september 2013 bleek dat er voor deze maatregel onvoldoende politiek draagvlak was in het gemeentebestuur van Amsterdam. Op 25 juni 2015 heeft de raadscommissie echter verzocht deze maatregel in de komende planperiode opnieuw te onderzoeken.

Uw FBP vermeldt tevens dat Waternet op verzoek van autoriteiten in de Bulgaarse Rodopen en de Stichting Rewilding Europe momenteel onderzoekt of vangen en verplaatsen van damherten uit de AWD te realiseren is. Het vangen zal dan plaats vinden in de winterperiode, bij voorkeur in de maand februari. Een gedetailleerd plan voor het vangen, vervoeren en vrijlaten van de damherten wordt momenteel uitgewerkt. Dierenwelzijn is daarbij een zeer belangrijk aspect. Vooralsnog is het uitgangspunt volgens uw FBP een maximum aantal te vangen dieren van 500 stuks per jaar, maar in het eerste jaar zou het om maximaal 100 dieren gaan. Deze maatregel, indien uitgevoerd, zou kunnen bijdragen aan de gewenste aantalsreductie, maar het zal hierbij niet om genoeg dieren gaan om de gewenste aantalsreductie te kunnen realiseren. Ook wanneer deze maatregel wordt uitgevoerd, zal afschot nodig blijven om de gewenste streefstand voor het gebied te kunnen behalen en vasthouden. Indien het onderzoek uitwijst dat vangen en verplaatsen

effectief kan worden uitgevoerd zal dit aspect in een aanvullende aanvraag ter besluitvorming voorgelegd moeten worden.

Conclusie andere bevredigende oplossing

De belangrijkste reden waarom u het wenselijk acht de omvang van de damhertenpopulatie die zich binnen het leefgebied ophoudt te kunnen reguleren is de voorkomende schade aan flora en fauna binnen het leefgebied. Hiervoor bieden de al genomen maatregelen helaas geen soelaas. Er zijn ook geen andere bevredigende maatregelen voorhanden die de populatie damherten voldoende zouden kunnen inperken.

In uw FBP Damhert staan diverse al genomen maatregelen genoemd. Ondanks het nemen van deze maatregelen is er toch nog sprake van belangrijke schade zoals door u aangegeven. De maatregelen hebben wel flink bijgedragen aan het beheersbaar maken en houden van de schade buiten het leefgebied, zeker rondom deelgebied AWD. Zoals de cijfers over de schade aan landbouw in uw FBE Damhert laten zien is de schade sterk afgenomen vanaf het moment dat afschot van damherten buiten het leefgebied plaatsvond in Noord-Holland, in combinatie met de andere genomen maatregelen. Omdat damherten echter nog steeds het gebied kunnen verlaten, en dat ook doen, achten wij uw standpunt dat het noodzakelijk is om naast het voortzetten van afschot van damherten buiten het leefgebied, ook de populatie damherten binnen het leefgebied te beperken voldoende onderbouwd. Hierdoor zal naar verwachting de druk op het leefgebied afnemen waardoor damherten minder de neiging zullen hebben het leefgebied te verlaten.

Naar aanleiding van al hetgeen hierboven en in uw FBP Damhert genoemd concluderen wij dat er geen andere bevredigende oplossing beschikbaar is om de bij wet beschermde belangen (voorkomen van schade aan flora en fauna, openbare veiligheid/verkeersveiligheid) te behartigen, maar dat ook de voorgestelde aantalsreductie binnen het leefgebied op zich zelf staand niet kan worden gezien als losstaande oplossing. De reductie van het aantal damherten binnen het leefgebied staat niet los van de reeds genomen maatregelen. Het gaat om dit totaalpakket van maatregelen. Aantalsreductie doormiddel van afschot

zoals u aanvraagt is een belangrijk onderdeel van een grotere reeks aan maatregelen die naar ons oordeel genomen dient te worden om de schade aan de verschillende belangen beheersbaar te krijgen en te houden. De in uw FBP Damhert beschreven, al uitgevoerde, uit te voeren en niet uitvoerbare maatregelen kunnen daarom naar ons oordeel niet gelden als andere bevredigende oplossing zoals de Ffwet die eist alvorens over te kunnen gaan tot ingrijpendere maatregelen. Wij beoordelen uw aanvraag op dit punt dan ook positief.

Streefstanden en voorgenomen beheer

Uw FBP Damhert vermeldt een streefstand voor het gehele leefgebied in Zuid-Kennemerland van 800 tot 1000 dieren, verdeeld over twee deelgebieden. Met dit aantal wordt het aantal damherten bedoeld dat wordt geteld tijdens de voorjaarsstelling. Het gaat daarbij om een minimale stand. De kans dat tijdens de tellingen alle damherten worden gezien is immers nihil.

Uw FBP Damhert onderbouwt een streefstand van 600-800 dieren in de AWD als een stand waarbij schade aan flora en fauna in het gebied op een acceptabel niveau ligt. In uw aanvraag heeft u voor het deelgebied AWD een gewenste streefstand van 800 dieren aangehouden. Voor deelgebied NPZK houdt u 200 dieren aan. Met deze stand zal er ook voldoende ruimte en voedsel overblijven voor een levensvatbare reënpopulatie. De stand kan in deelgebied AWD hoger zijn dan in deelgebied NPZK omdat de AWD voor het grootste deel omrasterd is in tegenstelling tot het NPZK. U onderbouwt in uw FBP waarom damhertkerende rasters rondom het NPZK niet als reële mogelijkheid kunnen worden gezien. Bovendien zullen rasters de schade aan flora en fauna niet kunnen voorkomen, in tegendeel. Doordat damherten het gebied niet meer uit zouden kunnen zou de graasdruk op het gebied alleen maar toenemen. Door het ontbreken van een sluitende omrastering van dit gebied en het feit dat dit deelgebied doorsneden wordt door diverse (drukke) wegen en een spoorlijn is de kans op botsingen met verkeer in dit deelgebied veel hoger. Voor het NPZK moet dan ook niet alleen rekening worden gehouden met ecologische factoren, maar ook met de verkeersveiligheid. Dit is dan ook de reden waarom voor NPZK een lagere streefstand is opgenomen in uw FBP.

Wanneer de streefstanden bereikt zijn bestaat er overigens geen bezwaar meer tegen het openstellen voor damherten van de natuurbrug tussen de AWD en NPZK.

Geslachtsverhouding

Uw FBP Damhert geeft als ideale geslachtsverhouding een situatie waarbij er ongeveer evenveel mannelijke herten als vrouwelijke herten zijn, oftewel een verhouding van 1:1. In de huidige situatie is er in de leefgebieden een scheve geslachtsverhouding ontstaan. Er zijn namelijk meer vrouwelijke dieren dan mannelijke. Dit komt omdat juist veel jonge mannetjes de neiging hebben de grenzen van het gebied op te zoeken. Het zijn dan ook vooral jonge mannetjes die verkeersslachtoffer worden, of bijvoorbeeld worden afgeschoten in het kader van beheer en schadebestrijding buiten het leefgebied. Dit heeft echter weinig tot geen invloed op de reproductie omdat de bronstherten zich in het leefgebied bevinden met de hinden. Om de geslachtsverhouding weer op de gewenste 1:1 te krijgen zal het afschot zich in eerste instantie dus moeten concentreren op de hinden. Dit zal tevens tot gevolg hebben dat er minder jonge damherten geboren kunnen worden in de komende jaren waardoor de jaarlijkse toename relatief ook sneller zal afnemen.

Gunstige staat van instandhouding

Zoals blijkt uit de gegevens in uw FBP Damhert zijn er momenteel tenminste 3765 damherten in het plangebied aanwezig (waarvan minimaal 734 in het deelgebied NPZK, en minimaal 3031 in het deelgebied AWD). Dit zijn de aantallen die werden geteld tijdens de voorjaarsstelling in het voorjaar van 2015. Omdat dit getal slechts de minimaal aanwezige populatie laat zien, kunnen we er met zekerheid van uitgaan dat de werkelijke populatie nog groter is. De kans dat men tijdens de tellingen exemplaren niet te zien krijgt is immers groot in de terreinen in Zuid-Kennemerland, die over het algemeen veel dichte begroeiing en reliëf kennen.

De gunstige staat van instandhouding is de minimale populatiegrootte waarbij de levensvatbaarheid van de populatie ook op de lange termijn

niet in het geding is. Met het in dit plan voorgestelde beheer zal de populatie altijd ten minste boven de 800 dieren blijven. Waarvan minimaal 200 in deelgebied A en minimaal 600 in deelgebied B, waarbij de initiële ondergrens conform uw aanvraag in deelgebied B op 800 dieren is gesteld (zie besluit punt 3). Wanneer wordt gekeken naar figuur 4 uit uw FBP damhert (p. 19) wordt duidelijk dat de huidige populatie zich heeft ontwikkeld uit slechts tientallen uitgezette damherten en hun nakomelingen (in 1996 werden 57 herten geteld). Uitgaande van een minimale populatie van 1000 dieren, kan gezien de eerdere populatieontwikkeling dan ook niet anders geconcludeerd worden dan dat de levensvatbaarheid van de populatie niet in het geding komt bij de gewenste streefstanden. Dit betekent dat de gunstige staat van instandhouding van de damhertenpopulatie binnen het leefgebied door het voorgestelde beheer niet in gevaar komt.

De faunabruggen zullen er bovendien op termijn voor zorgen dat uitwisseling tussen de verschillende deelpopulaties in het leefgebied beter mogelijk wordt. Daardoor zal de populatie als geheel ook op de langere termijn genetisch gezond kunnen blijven.

Conclusie gunstige staat van instandhouding

Wij zijn van mening dat de aangevraagde maatregelen geen bedreiging vormen voor de gunstige staat van instandhouding van het damhert. Wij beoordelen uw aanvraag op dit punt dan ook positief.

Populatieontwikkeling damherten

Omdat de ontheffing voor de door u aangevraagde maatregelen direct verbonden is aan de omvang van de populaties van de damherten vinden wij het belangrijk een inzicht te hebben in huidige aanwezige populaties en de ontwikkelingen van deze populaties door de jaren heen.

Ontwikkeling damhertpopulatie in regio Zuid-Kennemerland

Uit uw FBP Damhert blijkt dat er sprake is van een groeiende populatie damherten in het gebied. Ook zijn er nog geen tekenen van stagnatie in deze groei waarneembaar. In uw FBP Damhert worden telgegevens

gegeven vanaf 1996 tot en met 2015. Uit deze gegevens blijkt duidelijk een stijgende lijn. In de regio Zuid-Kennemerland hanteren de verschillende terreinbeheerders een zelfde telmethode, namelijk de schemertelling. Dit houdt in dat er aan het einde van de winter (eind maart/begin april) drie opeenvolgende tellingen worden uitgevoerd. De eerste in de avondschemering, de volgende in de ochtendschemering van de hierop volgende dag, en de derde en laatste in de volgende avondschemering. Sinds 2011 wordt er in heel het gebied waar damherten leven in Zuid-Kennemerland in één keer gebiedsdekkend door alle betrokken terreinbeheerders tegelijk geteld. Er wordt in nauw overleg met elkaar geteld, zodat de tellingen zo precies en volledig mogelijk verlopen. Hierdoor is er een beter beeld te schetsen van de werkelijke populatie damherten in Zuid-Kennemerland, en zijn de verschillende gebieden beter met elkaar te vergelijken.

Zoals gezegd is er in 1996 begonnen met de tellingen. Er is in dit jaar een minimaal aanwezige populatie van 57 damherten waargenomen. In 2011 bestaat de minimaal aanwezige populatie damherten in Zuid-Kennemerland uit 2302 dieren, en in 2015 bestaat de minimaal aanwezige populatie damherten uit 3765 dieren.

Middelen

Geweer en hond

U vraagt een ontheffing aan om damherten die zich binnen het leefgebied bevinden met geweer en hond te mogen doden en met het oog hierop op te sporen. Hierbij zal de hond slechts worden ingezet om gewonde of gedode damherten op te sporen. Alleen het geweer zal gebruikt worden als daadwerkelijk dodingsmiddel.

Op grond van artikel 72, lid 1 Flora- en faunawet juncto artikel 5, lid 1, onderdelen a en b van het BBSD kunnen wij het gebruik van het geweer en de hond (niet zijnde een lange hond) toestaan.

Geluidsdemper

U wilt gebruik kunnen maken van een geluidsdemper. U geeft hier verschillende redenen voor, die in uw FBP Damhert worden beschreven. Een reden die u beschrijft is dat het gebruik van een geluidsdemper

belangrijk is voor de gezondheid van de uitvoerders. Het gebruik van een geluidsdemper voorkomt namelijk kwetsuren aan gehoor en schouder van de uitvoerder. Een andere reden die u geeft is dat u door het gebruik van een geluidsdemper de verstoring van damherten, publiek en andere diersoorten zoveel mogelijk hoopt te voorkomen. Het geluid van de knal is door het gebruik van een geluidsdemper minder luid en bovendien is het geluid meer diffuus (de dieren kunnen de richting waar het schot vandaan komt niet goed bepalen). De bedoeling is ook zoveel mogelijk te voorkomen dat de damherten de link zullen gaan leggen tussen de mens en gevaar, zodat ondanks het voorgenomen beheer het publiek kan blijven genieten van een ontmoeting met een damhert.

Het middel geluidsdemper kan uitdrukkelijk alleen worden ingezet indien de uitvoerder voorzien is van een verlot van het Ministerie van Justitie.

Op grond van de artikelen 68, lid 1 en 72 lid 5 van de Flora- en faunawet juncto artikel 7 lid 6 van de BBSD kunnen wij het gebruik van een geluidsdemper toestaan.

Conclusie middelen

Wij beoordelen uw argumentatie voor het gebruik van de aangevraagde middelen als afdoende en zullen u, middels het bijgevoegde besluit, de gevraagde ontheffing verlenen.

Overige toestemmingen

Daarnaast vraagt u ontheffing om het geweer ook ***tussen zonsondergang en zonsopkomst*** in te mogen zetten. Het zal daarbij voornamelijk gaan om de schemerperiodes, een uur voor zonsopkomst en/of een uur na zonsondergang. Er zijn zeker in de vroege ochtend minder recreanten in het gebied aanwezig, en deze toestemming is dan ook gewenst vanuit praktische en veiligheidsoverwegingen.

Op grond van de artikelen 68, lid 1 en 72 lid 5 van de Flora- en faunawet, juncto artikel 7 lid 9 sub a van de Bbsd kunnen wij het

gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst ontheffen.

Conclusie overige toestemmingen

Wij beoordelen uw argumentatie voor het toestaan van de overige aangevraagde toestemmingen (gebruik geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst) als afdoende. Zonder deze toestemmingen zal het voorgenomen werk immers onnodig bemoeilijkt worden.

Advies Faunafonds

Op grond van artikel 68, lid 1, van de Ffwet moet het Faunafonds om advies worden gevraagd over ontheffingsaanvragen. Het Faunafonds is een bij wet ingesteld orgaan dat naast het uitbetalen van faunaschade in de landbouw, tevens tot taak heeft te adviseren over ontheffingsaanvragen.

Het positieve advies van het Faunafonds, binnen gekomen 30 oktober 2015, op uw FBP Damhert kan gelezen worden als een positief advies ten aanzien van de ontheffingen die op basis hiervan worden verleend. Voor deze ontheffing hebben wij dan ook geen nieuw advies van het Faunafonds ingewonnen.

Natura 2000

De door u aangevraagde ontheffing voor het doden en verstoren van damherten binnen het bestemde leefgebied voor damherten heeft betrekking op gronden die onderdeel zijn van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid. U heeft daarom naast een ontheffing van de Ffwet, indien significant negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, ook een vergunning nodig op grond van de Natuurbeschermingswet 1998.

Eindconclusie

In de duinen en aangrenzende gebieden tussen IJmuiden en Den Haag leeft een grote en tot nog toe groeiende populatie damherten. Dit dichtbevolkte gebied wordt doorsneden door drukke wegen en andere vormen van infrastructuur. Het aan de duinen grenzend gebied wordt intensief door de mens gebruikt. De steeds uitdijende populatie damherten zorgt dan ook ondanks vele genomen maatregelen voor aanzienlijke schade.

Hoewel de aard van de schade uiteenloopt, gaat het zoals eerder uitgebreid toegelicht binnen het leefgebied inmiddels om belangrijke schade aan de flora en fauna in de AWD en ook een toenemende schade aan flora en fauna in het NPZK. Tevens is sprake van schade aan de verkeersveiligheid buiten het leefgebied, met name rondom het NPZK. De schade aan beide wettelijke belangen hangt direct samen met de grootte van de populatie. Het door u voorgestelde beheer van de populatie achten wij dan ook noodzakelijk. Nu is aangetoond dat er sprake is van een schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied kan ook op dit belang ontheffing worden verleend.

Damherten zijn niet alleen maar schadelijk. De dieren worden door velen gewaardeerd, en zijn dan ook een echte publiekstrekker in gebieden zoals de AWD waar ze in grote aantallen voorkomen. Natuurlijk vervullen de damherten ook een essentiële rol in het ecosysteem van de gebieden waar ze voorkomen. Ze dragen in de duinen bijvoorbeeld bij aan het plaatselijk open houden van de duinen. En alhoewel de aanwezige damhertpopulatie waarschijnlijk afstamt van losgelaten of ontsnapte exemplaren, horen de dieren thuis in de Nederlandse natuur. Het damhert is dan ook een beschermde inheemse diersoort. Bij een te grote, niet gecontroleerde damherten populatie, verandert echter de positieve invloed op het gebied in een negatieve. Hoewel het gebied op zich zelf de huidige populatie damherten nog wel lijkt te kunnen voeden en er mogelijk zelfs nog plaats is voor een grotere populatie, gaat dit flink ten koste van de biodiversiteit van het gebied. Er is wellicht nog plaats voor meer damherten, maar voor het ree is het gebied niet langer geschikt. Zoals in uw FBP Damhert is onderbouwd geldt dit voor nog heel veel andere organismen, en kan de

sterke achteruitgang van heel veel soorten flora en fauna een kettingreactie veroorzaken waardoor het gebied voor nog veel meer soorten ongeschikt zal worden indien er niet ingegrepen zal worden in de grootte van de damhertenpopulatie.

De laatste jaren zijn de problemen met damherten in de regio steeds verder toegenomen, en daarmee de noodzaak om gepaste maatregelen te nemen. Deze maatregelen zouden er toe moeten leiden dat de schade die door de damhertenpopulatie wordt aangericht tot een acceptabel niveau wordt teruggedrongen, terwijl er tegelijkertijd wel ruimte blijft voor een gezonde damhertenpopulatie. Om een goed inzicht te krijgen in de problemen en mogelijke oplossingen is het FBP Damhert geschreven dat u vervolgens, ter goedkeuring, aan ons heeft voorgelegd. Deze ontheffingsaanvraag heeft betrekking op het plangebied voor zover dit in de provincie Noord-Holland gelegen is.

In uw FBP Damhert worden de verschillende maatregelen besproken die getroffen zouden moeten worden om de hierboven geschetste situatie te kunnen bereiken, namelijk een minimum aan schadelijke situaties met damherten, terwijl er toch sprake is van een evenwichtige populatie damherten in het gebied. Om een deel van deze maatregelen uit te kunnen voeren heeft u ontheffing van verschillende verboden van de Ffwet nodig.

Ontheffing kan slechts worden verleend, indien geen andere bevredigende oplossing bestaat. Gelet op de bevindingen in uw FBP Damhert en onze eigen bevindingen zijn andere bevredigende oplossingen in dit geval niet voorhanden en zal door afgifte van de onderhavige ontheffing de gunstige staat van instandhouding van het damhert niet in het geding komen. Wij verlenen u daarom, middels het bijgevoegde besluit, een ontheffing van artikel 68 van de Ffwet voor het opzettelijk verontrusten, doden en met het oog daarop opsporen van de diersoort **damhert** (*Dama dama*). Dit besluit maakt het voor u mogelijk uitvoering te geven aan het beheer van de damherten binnen het leefgebied totdat de gewenste streefstanden bereikt zijn, zoals weergegeven in uw FBP Damhert. Deze ontheffing is geldig in het leefgebied zoals op de kaart, welke bij het besluit is gevoegd, met een

gele lijn is aangegeven, voor zover dit in de provincie Noord-Holland is gelegen.

Evaluatieplicht

Wij hechten veel waarde aan een goede rapportage en evaluatie. In het FBP Damhert wordt omschreven hoe er gerapporteerd en geëvalueerd gaat worden.

Intrekking ontheffing

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 79 van de wet voorschriften verbonden. Op grond van artikel 80 kan de ontheffing worden ingetrokken als in strijd met de ontheffing of de hieraan verbonden voorschriften wordt gehandeld. Tevens is dan sprake van een economisch delict.

Bijgevoegd treft u ons besluit aan waarbij aan u de diverse gevraagde ontheffingen worden verleend.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Besluit

Flora- en faunawetbesluit 49 (2015)

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelezen

- de beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland van 17 december 2007;
- uw aanvraag, geregistreerd met kenmerk 717840/718098, bij ons binnengekomen op 6 november 2015, voor het opzettelijk verontrusten, doden, en met het oog daarop opsporen van **damherten** (*Dama dama*) binnen het gebied dat is bestemd als damhertenleefgebied, conform het Faunabeheerplan Damherten (hierna: FBP Damhart);
- Het FBP Damhart in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied (door GS goedgekeurd op 17 november 2015).

Gelet op

- artikel 68, lid 1, sub a, d, en e van de Flora- en faunawet juncto artikel 4, aanhef, sub e van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren;
- het Besluit beheer en schadebestrijding dieren;
- de door ons gestelde eisen in de provinciale Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland;
- de aanvraag van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland.

Overwegende dat

- de aanvraag voldoet aan de door ons gestelde eisen in de Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland;
- het Faunafonds positief heeft geadviseerd over uw FBP Damhart;
- in voldoende mate blijkt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding;

- de uitvoerders van de ontheffing zullen werken volgens het hiervoor opgestelde uitvoeringsplan (bijlage 9 en 10 van het FBP Damhert);
- de ontheffing onderdeel is van een pakket aan maatregelen. Met deze ontheffing kan, in combinatie met de andere maatregelen, een effectieve en efficiënte schadebestrijding plaatsvinden.

Besluiten

1. Aan de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem, op grond van artikel 68, lid 1, sub a, d, en e van de Flora- en faunawet juncto artikel 4, aanhef, sub e van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren, voor de diersoort **damhert** (*Dama dama*) ontheffing te verlenen van:
 - a. Artikel 9 van de Flora- en faunawet (ontheffing van het verbod op het doden, en met het oog daarop opsporen van een beschermde inheemse diersoort);
 - b. Artikel 10 van de Flora- en faunawet (ontheffing van het verbod op het opzettelijk verontrusten van een beschermde inheemse diersoort);
 - c. Artikel 72, lid 5 van de Flora- en faunawet juncto artikel 7, lid 9, sub a van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (ontheffing van het verbod op het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang);
 - d. Artikel 72, lid 5 van de Flora- en faunawet juncto artikel 7, lid 6 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (ontheffing van het verbod op gebruik van een geluiddemper).
2. Aan de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland te Haarlem toestemming te verlenen als bedoeld in artikel 10, lid 1 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (toestemming voor gebruik van geweer en hond, niet zijnde lange hond);
3. De ontheffingen zoals genoemd onder besluit 1 beschikbaar te maken tot een ondergrens is bereikt van:
 - i. 800 damherten in de AWD,
 - ii. 200 damherten in het NPZK;

4. Op grond van artikel 79 van de Flora- en faunawet aan deze ontheffing de navolgende voorschriften en beperkingen te verbinden.

Bepalingen en voorschriften

1. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan deze ontheffing zijn verbonden;
2. Deze ontheffing geldt alleen voor gronden die binnen het voor damherten bestemde leefgebied liggen, en binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland, zoals aangegeven op de kaart (bijlage 1);
3. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland is als houder van de ontheffing bevoegd om personen, door middel van een machtiging, gebruik te laten maken van deze ontheffing. De Faunabeheereenheid Noord-Holland voorziet deze uitvoerders van een machtiging en een kopie van deze ontheffing;
4. De houder van de ontheffing mag zich laten bijstaan door derden, niet zijnde geweerdagers; dit geldt ook voor uitvoerders die door de houder van de ontheffing zijn gemachtigd;
5. Het gebruik van deze ontheffing mag niet eerder plaatsvinden dan nadat de gemachtigde:
 - a. Hiervan per mail melding heeft gemaakt door per week (maandag t/m zaterdag) de beoogde locaties, datums en tijdstippen via meldenffw@noord-holland.nl door te geven EN;
 - b. Indien locatie(s), datums en/of tijdstippen van gemelde uitvoering wijzigen, uiterlijk één uur voor aanvang van voorbereidingen en uitvoering contact opneemt met het servicepunt van de provincie Noord-Holland (0800-9986734);
6. De hond zoals genoemd in besluitonderdeel 2 mag slechts ingezet worden om gewonde of gedode damherten op te sporen;
7. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de inspecteurs die door de provincie zijn aangewezen, en overige daartoe bevoegde personen;

8. De houder van de ontheffing dan wel de door hem gemachtigde uitvoerder moet ter plaatse waar deze een der handelingen verricht waartoe de ontheffing strekt, aan de in lid 7 genoemde toezichthouders op eerste aanvraag (een kopie van) de ontheffing en machtiging kunnen tonen. Met uitzondering van de jachtakte mogen genoemde documenten langs elektronische weg, leesbaar worden getoond;
9. De houder van de ontheffing dan wel de door hem gemachtigde uitvoerder voeren de maatregelen uit op de wijze zoals beschreven in het FBP Damhert;
10. De houder van de ontheffing dan wel de door hem gemachtigde uitvoerder zijn verantwoordelijk voor een veilige uitvoering;
11. Gedode dieren worden conform de toepasselijke wettelijke bepalingen uit het veld afgevoerd;
12. Voor zover nog niet benoemd in de overige bepalingen en voorschriften werken de houder van de ontheffing dan wel de door hem gemachtigde uitvoerder conform het bijgevoegde uitvoeringsplan (bijlage 9 en 10 FBP Damhert, bijlage 2 en 3 bij dit besluit).

Wellicht ten overvloede wijzen wij u op de zorgplichtartikelen zoals deze zijn geregeld in de Flora- en faunawet en in het bijzonder artikel 73 van de Flora- en faunawet, welke luidt: "Bij de bestrijding van schade en overlast bij of krachtens de artikelen 65 tot en met 70 dan wel krachtens een ontheffing als bedoeld in artikel 75, dient onnodig lijden van dieren te worden voorkomen".

Geldigheid

Deze ontheffing is geldig vanaf de datum van ontvangst tot en met 17 november 2020.

Monitoring en rapportageplicht

De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE), als houder van de ontheffing, houdt drie maandelijks met de betrokken partijen of hun vertegenwoordiger een evaluatie bijeenkomst met als doel te komen tot monitoring van de afzonderlijke activiteiten. Van deze uitkomsten wordt verslag gelegd, ten behoeve van het jaarlijkse activiteitenverslag, waarin de rapportage en de evaluatie van het gebruik van deze ontheffing

worden opgenomen, zoals beschreven in uw FBP Damhert. Na vaststelling door het FBE bestuur, biedt zij het verslag jaarlijks uiterlijk op 1 maart aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland aan. De monitoring kan tevens dienen om zo nodig het uitvoeringsplan (bijlage 3 van dit besluit) naar behoefte aan te passen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

provinciesecretaris

G.E.A. van Craaikamp

voorzitter

J.W. Remkes

3 bijlagen

1. Kaart leefgebied
2. Uitvoeringsplan (bijlage 9 van FBP damhert)
3. Voorgenomen wijze van uitvoering in de leefgebieden van NPZK en AWD (Bijlage 10 van FBP damhert)

Kopie aan:

- Ministerie van Economische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK DEN HAAG;
- Bijl 2, unit Faunafonds Leidseveer 2, 3511 SB Utrecht;
- Indieners zienswijzen.

Beroep

Belanghebbenden die tegen het ontwerp van dit besluit een zienswijze hebben ingediend kunnen binnen zes weken na dagtekening van dit besluit hiertegen beroep instellen.

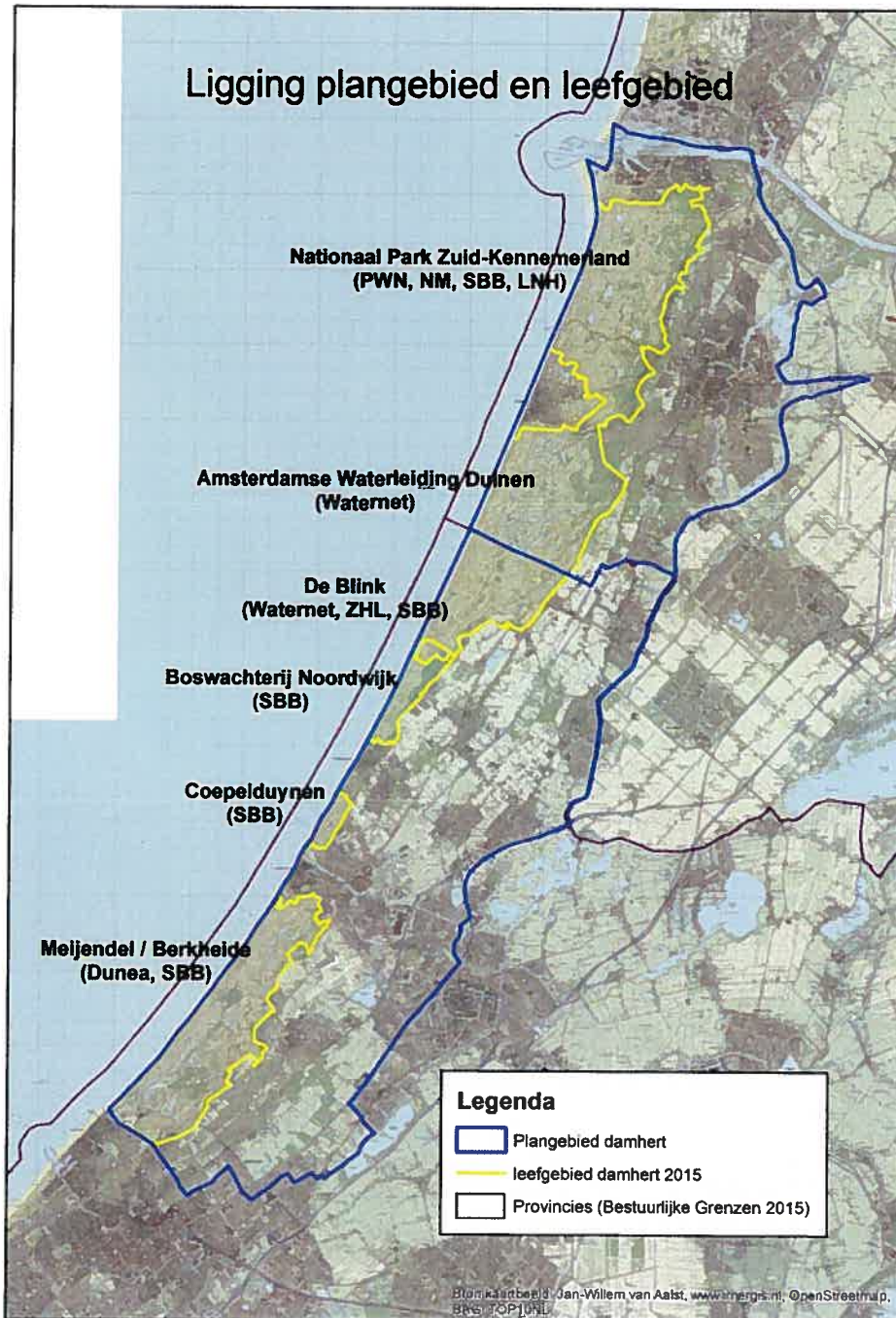
Tevens kunnen belanghebbenden aan wie redelijkerwijs niet verweten kan worden dat zij tegen het ontwerp van dit besluit geen zienswijze hebben ingediend binnen zes weken na dagtekening van dit besluit hiertegen beroep instellen.

Bij de voorzitter van de rechtbank Noord-Holland Noord, locatie Haarlem kan een verzoek worden ingediend om een voorlopige voorziening te treffen.

Het beroep en het verzoek om een voorlopige voorziening te treffen wordt ingesteld bij de rechtbank Noord-Holland Noord, locatie Haarlem, (Postbus 1621, 2003 BR HAARLEM).

Voor het behandelen van het beroep en voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de Rechtbank Noord-Holland Noord, locatie Haarlem, telefoonnummer (023) 888 4444.

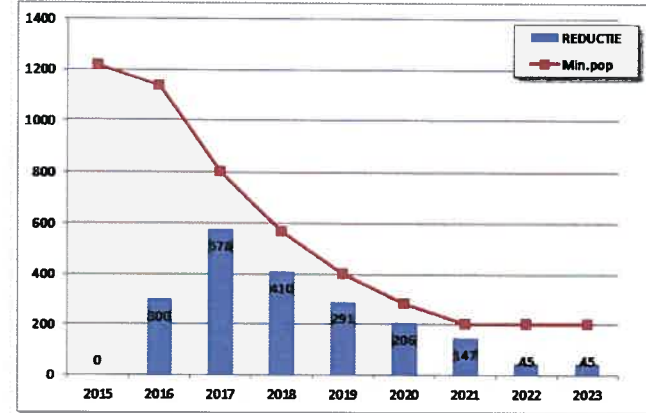
Bijlage 1, Ligging van het plangebied met daarin het leefgebied voor het damhert in de duinen van Noord- en Zuid-Holland.

Bijlage 9: Uitvoeringsplan

Deelgebied A

doelstand te bereiken in	200 damherten
te bereiken in	2021
hert/hinde	1
groei hinden	1,45
groei herten	1,01

voorwaartion: afschot 1 jaar max 300 omdat er slechts 3 maanden beschikbaar zijn (1 jan - 31 maart)

Vrouwelijke dieren

gerekend van telling naar telling (1 april)

jaar	"goteld"	reductie
2009		
2010		
2011	109	
2012	112	
2013	164	
2014	168	
2015	478	
2016	539	150
2017	385	395
2018	275	282
2019	196	202
2020	140	144
2021	100	103

Mannelijke dieren

gerekend van telling naar telling (1 april)

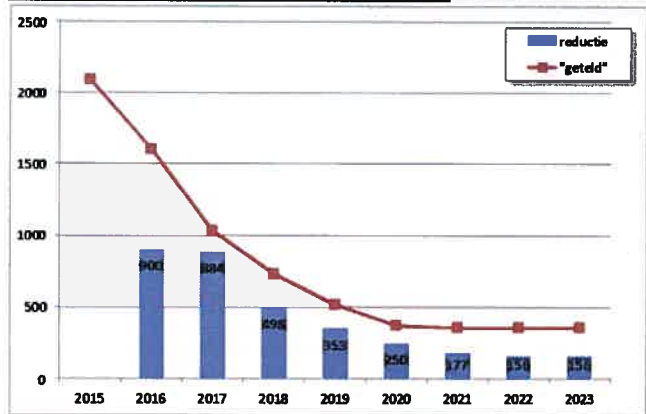
jaar	"goteld"	reductie	Hi/ho
2009			
2010			
2011	278		
2012	202		
2013	168		
2014	222		
2015	738		
2016	593	150	0,91
2017	416	182	0,93
2018	291	128	0,94
2019	204	89	0,96
2020	143	63	0,98
2021	100	44	1,00

start
startbeheer
doel bereikt

TOTAAL	
Min.pop	REDUCTIE
1214	0
1133	300
801	578
566	410
400	291
283	206
200	147

Deelgebied B

doelstand te bereiken in	700 damherten
te bereiken in	2021
hert/hinde	1
groei hinden	1,19
groei herten	1,10

voorwaarden: afschot 1 jaar max 1000 omdat er slechts 3 maanden beschikbaar zijn (1 jan - 31 maart)
afschot jaar 2 gemaximeerd op 1200

Vrouwelijke dieren

gerekend van telling naar telling (1 april)

jaar	"goteld"	reductie
2009		
2010		
2011	1082	
2012	1117	
2013	1276	
2014	1383	
2015	2085	
2016	1600	900
2017	1026	894
2018	726	498
2019	514	353
2020	364	250
2021	350	177

Mannelijke dieren

gerekend van telling naar telling (1 april)

jaar	"goteld"	reductie	Hi/ho
2009			
2010			
2011	784		
2012	821		
2013	704		
2014	1023		
2015	1152		
2016	1169	100	1,37
2017	971	316	1,06
2018	752	317	0,97
2019	583	245	0,88
2020	452	190	0,81
2021	350	147	1,00

start
startbeheer
doel bereikt

TOTAAL	
Min.pop	REDUCTIE
3247	0
2769	1000
1997	1200
1479	815
1097	598
816	440
700	324

De berekening voor de benodigde jaarlijkse reductie is uitgevoerd per 'deelgebied' zoals die worden onderscheiden in het beheerplan. In deelgebieden C en D komen echter geen damherten voor, dus is er ook geen uitgewerkt uitvoeringsplan. Voor de berekening van de benodigde reductie in de deelgebieden A en B zijn eerst de gegevens uit de tellingen vereenvoudigd tot twee klassen: mannelijke en vrouwelijke dieren. De dieren uit de klassen 'onbekend' zijn verdeeld over de twee klassen naar rato. Voor de klasse 'onbekend' is op basis van de praktijkervaring aangenomen dat deze (vrijwel) geheel uit hinden en kalveren bestaat. Herten met hun gewei zijn immers zeer makkelijk herkenbaar en zullen dus vrijwel nooit in deze klasse voorkomen, maar worden genoteerd als 'hert' of 'spitser'. Kalveren en hinden uit deze groep zijn verdeeld in dezelfde verhouding als de wel als hinde en kalf genoteerde dieren. De kalveren zijn vervolgens verdeeld over de twee klassen volgens de geslachtsverhouding waarin de wel herkende kalveren zijn waargenomen.

Voor elk van deze klassen is bepaald wat de gemiddelde jaarlijkse toename is geweest in de afgelopen jaren. We nemen aan dat deze gemiddelde groei ook de komende jaren blijft bestaan (er is geen reden om te denken dat dit niet het geval zou zijn). De telresultaten zijn daarvoor wel eerst gecorrigeerd voor het aantal dieren dat buiten de leefgebieden en in de bufferzones is terecht gekomen en daar is geschooten of slachtoffer is geworden van het verkeer.

Vervolgens is het uitgangspunt geweest dat bij de telling in 2021 het gewenste aantal damherten aanwezig is in een gelijke geslachtsverhouding en dat het gewenste aantal wordt bereikt door het geleidelijk terugbrengen van de stand. Door de ontstane scheve geslachtsverhouding is de benodigde reductie van vrouwelijke dieren hoger dan de benodigde reductie van mannelijke dieren. De berekening geeft een indicatie van de benodigde reductie. Jaarlijks zal de berekening moeten worden bijgesteld op basis van de nieuwe telgegevens.

De planning van het beheer gaat er van uit dat er op 1 januari 2016 gestart kan worden. Dat betekent dat het eerste seizoen van actief beheer slechts 3 maanden is (tot en met 31 maart), daarom is het de te realiseren reductie gemaximeerd op een aantal dat realiseerbaar is in die beperkte tijd.

Bijlage 10: Voorgenomen wijze van uitvoering in de leefgebieden van NPZK en AWD

De uitvoering is zodanig dat de kans dat dieren schuw worden als gevolg van de jacht zo klein mogelijk is, zodat het publiek kan blijven genieten van een ontmoeting met een damhert. De belangrijkste elementen die hier aan bijdragen zijn: grote periodes zonder jacht, werken met een geluidsdemper en een zorgvuldige uitvoering. Voor het NPZK en de AWD is dat op detailniveau iets anders vormgegeven.

- Jachtvrije periode: de beheerders voeren het populatiebeheer uit in de periode 1 november-31 maart. Gedurende zeven maanden per jaar voeren de beheerders dus geen populatiebeheer uit. In deze periode vallen de bronst-, kalver- en zoogperiode. Binnen de jachtperiode vindt bij voorkeur⁷⁴ ook niet op alle dagen afschot plaats; zie daarvoor de uitwerking per deelgebied. In de weekenden, wanneer de meeste bezoekers komen, vindt ook geen afschot plaats in het kader van het populatiebeheer. 's Nachts (tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst) vindt er geen beheer plaats. Er wordt niet gewerkt met kunstlicht of restlichtversterkers.
- Geluidsdemper: de beheerders werken met geweren die zijn voorzien van een geluidsdemper, zodat het schot zelf niet verstorend werkt.
- Zorgvuldige praktische uitvoer: een beheerder zal een geschoten dier niet direct benaderen na het afschot, om te voorkomen dat andere dieren de link leggen tussen de mens en gevaar. Ook een ruimtelijke spreiding hoort bij een zorgvuldige uitvoering (niet altijd op dezelfde plaatsten optreden). De uitvoering is kleinschalig. Dat wil zeggen: individuele schutters (groepje van 2) spotten de damherten, veelal gebeurt dat vanuit een auto.

Amsterdamse Waterleidingduinen

In de periode 1 november–31 maart vindt er bij voorkeur gemiddeld slechts 2 dagen per week afschot plaats, met bij voorkeur één dag ertussen. Dat wil zeggen dat er zelfs in de jachtperiode nog eens 5 dagen per week vrij zijn van jacht.

Op verzoek van autoriteiten in de Bulgaarse Rodopen en de Stichting Rewilding Europe onderzoekt Waternet of vangen en verplaatsen van damherten uit de AWD te realiseren is. Het vangen vindt plaats door in één of twee vaste kralen damherten met voer te lokken in de winterperiode. Het vangen zelf vindt plaats in de maand februari. Een ervaren professional werkt momenteel een gedetailleerd plan uit voor het vangen, vervoeren en vrijlaten van de damherten. Dierenwelzijn is daarbij een zeer belangrijk aspect. Voornamelijk is het uitgangspunt een maximum aantal te vangen dieren van 500 stuks per jaar, maar in het eerste jaar zal het om maximaal 100 dieren gaan. Dit geeft goede ruimte om ervaring op te doen met de veterinaire begeleiding, vervoer en opvang in de Rodopen.

Binnen het leefgebied van de AWD is een kleine bufferzone aangewezen in de noordoostelijk rand. In NPZK zijn meerdere bufferzones aangewezen. In de bufferzones zullen jaarrond damherten worden geschoten. Uitvoering van dit beheer kan zes dagen (niet op zondag) per week plaatsvinden.

⁷⁴ Bij voorkeur: in principe wordt zo uitgevoerd, tenzij blijkt dat hiermee het te realiseren afschot niet wordt gehaald. In dat geval kan al dan niet tijdelijk een extra beheerdag worden toegevoegd.

